

21.10.2003

2219/4/02

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Ilkka Rautio

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Jari Pirjola

SAMA HENKILÖ VANKILASSA ERI AIKONA SEKÄ VARTIJAN ETTÄ SAIRAAHOITAJAN VIRKASUHTEISSA

1
KANTELU

Arvostelitte yhdessä kahden muun henkilön kanssa eduskunnan oikeusasiamiehelle laatimassanne kantelukirjeessä sitä, että nykyisen Lounais-Suomen vankilan (Turun vankilan) terveydenhoitaja on ollut vankilassa sekä vartijan että terveydenhuoltajan virkasuhteissa. Mielestänne tällainen järjestely vaarantaa potilastietojen salassapidon.

3
RATKAISU

3.1
Saadun selvityksen sisältöä

Rikosseuraamusviraston lausunnosta käy ilmi, että Lounais-Suomen vankilassa pääasiassa nuoremman vartijan virkasuhteessa toiminut A oli kanteluajankohtana toistuvasti nimitetty hoitamaan Lounais-Suomen vankilan määräaikaista sairaanhoitajan virkasuhdetta. Hoitaessaan sairaanhoitajan virkasuhdetta A ei samanaikaisesti toiminut määräaikaisen vartijan virkasuhteessa. Toimiessaan sairaanhoitajana A on ollut vankeinhoitolaitoksen perusterveydenhuoltoyksikössä työskentelevänä oikeutettu saamaan käyttöönsä potilastietoja. Saamiensa tietojen suhteen A on ollut salassapitovelvollinen myös tehtävän päättymisen jälkeen. Lausunnossa tuodaan esiin se, että kantelussa ei edes väitetä A:n rikkoneen vaitiovelvollisuuttaan tai muutoinkaan toimineen virheellisesti. Kantelijat ovat sen sijaan huolestuneita siitä, että tällainen järjestely voisi rikkoa potilastietojen salassapidon. Rikosseuraamusvirasto katsoo omassa lausunnossaan, että nyt kyseessä olevaa järjestelyä ei tule kieltää. Lausunnon mukaan "*vankila voinee kuitenkin vastaisuudessa pyrkiä valitsemaan sairaanhoitajan muualta kuin valvontahenkilökunnan piiristä, mikäli tehtävään on saatavissa vankilan ulkopuolelta päteviä virkamiehiä.*"

Vankeinhoitolaitoksen ylilääkärin lausunnossa todetaan, että kantelussa tarkoitettua järjestelyä on vuosien mittaan käytetty myös jossain muissa vankiloissa. Vankeinhoitolaitoksen ylilääkäri on pitänyt tilannetta jossain määrin ongelmallisena, koska potilaiden/vankien luottamus terveydenhuoltohenkilökunnan salassapitovelvollisuuteen voi vaarantua vaikka

siihen ei olisikaan konkreettista aihetta. Tilanne voi olla hankala myös virkamiehelle, jonka toimenkuvat vartijana ja sairaanhoitajana painottuvat eri tavoilla; vartijana järjestyksen ylläpitämiseen ja sairaanhoitajana taas luottamuksellisen potilassuhteen luomiseen.

Vankeinhoitolaitoksen ylilääkäri ei lausunnossaan näin ollen pidä aivan ongelmattomana sitä, että A toimi sekä vartijan että sairaanhoitajan tehtävissä. Jotta luottamuksellinen hoitosuhteen turvaaminen voitaisiin turvata parhaalla mahdollisella tavalla, pitäisi vankilan lausunnon mukaan pyrkiä ensisijaisesti hankkimaan sairaanhoitajan sijaiset vankilan ulkopuolelta tai ainakin muualta kuin valvontahenkilökunnan piiristä.

3.2

Kannanotto

Saatuun selvitykseen viitaten katson, että kantelussa tarkoitettua virkajärjestelyä ei voida pitää sinänsä lainvastaisena tai virheellisenä. Lainsäädännössä olevat salassapitomääräykset sitovat sekä terveydenhuollon ammattihenkilöitä että vanginvartijan virkasuhteessa toimivia. Kantelussa ei ole edes väitetty, että A olisi toiminut asiassa lainvastaisesti tai virheellisesti.

Voin kuitenkin yhtyä vankeinhoitolaitoksen ylilääkäriin lausunnossaan esittämään yleiseen arvioon niistä ongelmista, jotka liittyvät siihen, että sama henkilö eri aikoina hoitaa sekä sairaanhoitajan että vanginvartijan virkasuhteita. Jotta hoitosuhteen luottamuksellisuus voitaisiin turvata parhaalla mahdollisella tavalla, pitäisi vankilassa sairaanhoitajina toimivien sijaiset pyrkiä ensisijaisesti hankkimaan vankilan ulkopuolelta tai ainakin muualta kuin valvontahenkilökunnan piiristä. On nähdäkseni myös pelättävissä, että tämänkaltainen järjestely heikentää vankien luottamusta terveydenhoitotietojen luottamuksellisuuteen. Tämä puolestaan voi nostaa kynnystä hakeutua hoitoon ja siten vaarantaa asianmukaisen terveydenhoidon käytettävyyttä vankilassa, koska vangilla ei ole mahdollisuutta valita terveydenhoitajaa.

Hankittuun selvitykseen viitaten katson, että asiassa ei ole ilmennyt aihetta epäillä oikeusasiamiehen toimenpiteitä edellyttävää lainvastaista menettelyä tai velvollisuuden laiminlyöntiä. Kiinnitän kuitenkin yleisesti Lounais-Suomen vankilan huomiota niihin edellä mainittuihin yleisiin ongelmiin, joita saattaa syntyä, kun sama henkilö vankilassa hoitaa eri aikoina sekä sairaanhoitajan että vanginvartijan virkasuhteita. Lähetän vastauksen tiedoksi myös Rikosseuraamusvirastolle.

Asia ei anna minulle aihetta muihin toimenpiteisiin.